

Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem. Čitajte "Proletarca".

PROLETAREC

"Proletarec" je razširjen med najrazumnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Čitajte ga tudi vi.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV.—NO. 1130

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 9. MAJA (MAY 9,) 1929

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXIV.

UBIJANJE MILIJONOV RADI PROFITA

DELAVCI POSTAJAJO "DELNIČARJI" IN S 40. LETOM SO POSLANI V "PENZIJON"

Žrtve na oltarju dobičkarstva

Prvi trije meseci v letu so sezona delitve profita. Jeklarski trust, Schvabova korporacija, public utilities kompanije, telegrafski - telefonski trust, Standard Oil, rudniške družbe, velike banke, avtomobilske tvornice ter vse druge mogočne kompanije imajo svoj pustni terek v rajanju ob dividendah. "Ta in ta kompanija je napravila v prošli polovici leta sto osemdeset milijonov dolarjev dobička," se glasi časniška vest, druga 80, tretja 65, četrta 111, peta 28, šesta 30, sedma 42 milijonov—in tako naprej od ene do druge velike kompanije.

Dobička so deležni tudi delavci. V obratih jeklarskega trusta npr. je skoro vsak peti delavec "delničar". Ima eno, morda dve, tri delnice, in jih plačuje na "obroke". On je "solastnik" podjetja. Vzlic temu "toložilnemu dejstvu" nima v njemu prav nobenega vpliva. Delnice delavcev so komaj kaplja v morju onih akcij, ki jih lastujejo vodilni gospodje delničarji. Ta jih ima za dvajset, oni za pet, tretji za sedem milijonov dolarjev. Kaj bo ena delnica, ali 50,000 delnic ravno tolikšnega števila delavcev v primeri z delnicami multimilijonarja!

Ni je industrialne dežele na svetu, kjer bi bil profit tako protežiran kakor v Zedinjenih državah. Vse mu je v prilog: zakonodaja, sodišča, časopisje, radio, kino in celo voditelj A. F. of L. mu sekundirajo. V takih razmerah ni čudno, da je ameriški delavec naganjan pri delu do skrajnosti, da so ga spremenili v del stroja, ki teče par desetletij, potem ga zavrže. S štiridesetim letom starosti je ameriški delavec smatran že v vseh velikih obratih za blago, ki je izgubilo polno vrednost, vsled tega ga zavrže.

V jeklarskih tovarnih je delavec nič drugega kakor robot, ki mora delati na povelje za plačo, kakršno mu trust milostno nudi. Dividende pa so ogromne. V železnih in bakrenih rudnikih je delavec mučen do skrajnosti, plača, ki jo dobiva za nevarno, naporno delo, pa komaj zadostuje za najpotrebnejšo prehrano in obleko. S 40. letom je povprečen rudar že izgaran in življenje mu je skrajšano za mnogo let—za interese profita.

Mašinerija, namesto da bi bila delavcu v razbremenitev, ga priganja, na drugi strani pa tira stotisoče v brezposelnost. Kam vede vsa ta manija po dobičku? V prosperitetu za ljudstvo gotovo ne! Profiti se večajo, produkcija tudi, milijonska premoženja nagloma rastejo, delavec pa komaj da rine iz dneva v dan.

Kako bi se dalo odpomoči temu neznosnemu stanju za milijone ljudi? Z zmagami Hooverjev gotovo ne. Če delavec hoče da ne bo žrtvovan profitu, in zavržen radi profita,

ta, če noče večne nesigurnosti za kruh, ako mu je res za boljšo bodočnost svojih otrok, se bo moral okleniti stranke, ki zahteva: Podružabljene proizvodnih virov, produktivnih in distributivnih sredstev, ter ureditev produkcije za potrebe ljudstva, ne za profit.

Italijanski "možaki" proti

"ženski nečimurnosti"

Skupina bogaboječih mož v Italiji, ki so v strahu pred pohujšanjem, če gledajo kolena, gole roke in vratove hčerk solnčne Italije, so se spomnili, da bi to nevarnost najglaglje odstranil Mussolini. Sešli so se skupaj, se na dolgo in široko posvetovali, dognali, da je E-vino jabolko še vedno velika izkušnja ter sklenili predlagati, da se postavi okrog njega trdnjša ter višja ograja, ki pa mora priti precej nizko pod kolena. Dali so tiskati peticije, na katere se smejo podpisati samo moški. Naslovljene so na Mussolinija. Ti, o Mussolini, si prerodil Italijo in njeno ljudstvo, ti, o duce, si dosegel, da je Italija danes res velesila, da je spoštovana in da je dobila v odnosih med narodi vpliv, ki ji pripada. Stori še, o duce, da moralno poboljšamo tudi naše Eve. Dvigni, o veliki rešitelj, svoj silni glas, da rešiš Italijo njeno žensstvo pred odkrivanjem nog, prsi in rok!

Mussolinijeva prihodnja naloga torej bo, da določi, kako dolga naj bodo krila Italijank, in kako visoko naj imajo zakrite vratove ter kolikšni naj bodo njihovi rokavi. Ko to stori, bo Italija odrešena popolnoma. Pokroviteljica teh moralnih italijanskih fašistov je njeno veličanstvo kraljica Helena in sveti oče jim je dal svoj očetovski blagoslov.

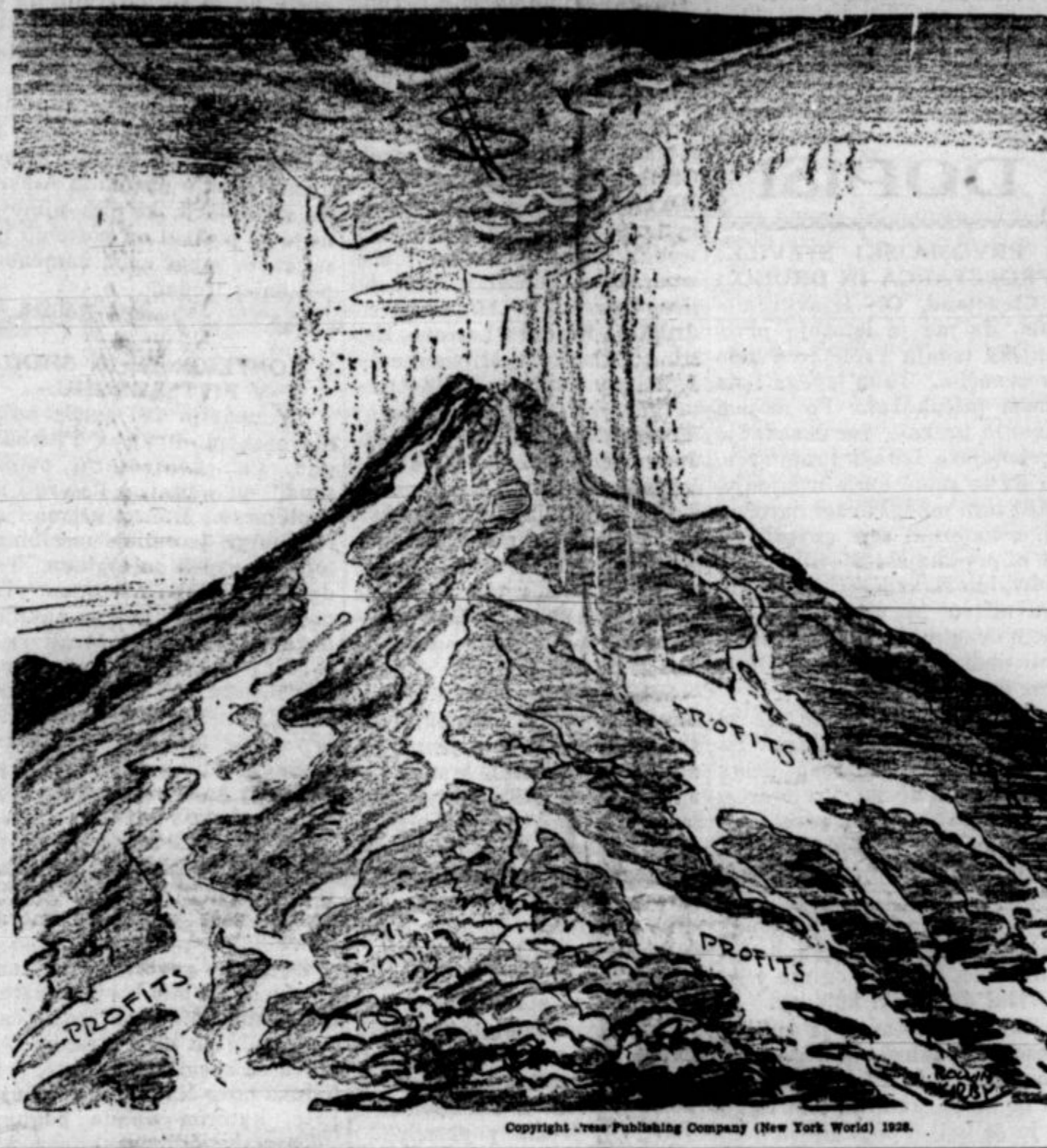
Konkurenca s filmi

Ameriški filmi so preplavili ves svet in občutno konkurirajo filmskim družbam v Nemčiji, Angliji, Italiji, Franciji, v škandinavskih in vseh drugih deželah. Nekatere evropske filmske družbe so prešle v ameriško last. Ene države protektirajo svoje filmske družbe z omejevanjem importa tujih filmov. Kino-gledišča morajo npr. predstaviti določeno odstotek domačih filmov, npr. sedem domačih na enega ameriškega. V Franciji zahtevajo, da morajo ameriške filmske družbe kupiti en francoski film na vsake tri ameriške, ki jih kažejo v Franciji. Brez takih določb bi bilo konkuriranje evropskih družb z ameriškimi skoraj nemogoče.

POKOJNINA FOCHOVI VDOVI.

Francija bo plačevala vdovi pokojnega maršala Focha pokojnino, ki bo znašala v ameriški valuti \$4,000 letno.

U. S. A. -- VULKAN PROFITARSTVA

Copyright - News Publishing Company (New York World) 1928.

VESELI IN TRAGIČNI MOMENTI PRVEGA MAJA

Komunistični izgredi v Nemčiji

Letošnji Prvi maj je bil v Clevelandu, Chicagu, Indiani in drugje so bile zelo dobro obiskane, posebno v prvih dveh mestih. Najimpozantnejši je bil v Rusiji in Avstriji. Na Češkem ga je praznovalo vse delavstvo. V Angliji je Prvi maj potekel v znamenju volilne agitacije. V Jugoslaviji ga je delavstvo praznovalo s shodi in predstavami. V Franciji ga je socialistično delavstvo praznovalo z vso svečanostjo, komunisti pa so si dali, kolikor jim je bilo vsled odredb policije mogoče, duška na zborovanjih v dvoranah, na trgih ali v demonstracijah.

Na Švedskem, Finskem, Norveškem, Danskem, Nizozemskem in v Belgiji so delavske množice praznovale svoj dan zelo vzorno, brez rabuk in provokacij.

Na Litvinskem je bil zadnjega aprila izdan dekret, s katerim je vlada razpustila socialistično stranko ter prepovedala prvomajske slavnosti. Klerikalna diktatura skuša s fašističnimi metodami zatreti socialistično gibanje v tej zaostali agrikulturni deželi. V baltičkih deželah je minil prvi maj brez nepravil. Na Poljskem ga je praznovalo z manifestacijami socialistično in komunistično delavstvo.

V Zedinjenih državah so se vršila velika prvomajska zborovanja v New Yorku, Chicagu, Philadelphiji in mnogih drugih mestih. Prvomajske priredbe slovenskih delavcev v

Nad 2,100 kandidatov za poslance v Angliji

Angleški parlament šteje 615 poslancev, kandidatov pa je nad 2,100. Konservativci ali toriji imajo 610 kandidatov, delavska stranka 570 in liberalna 500, ostali pa so komunisti in neodvisni kandidati. Volilno pravico imajo v Angliji vsi moški in ženske, ki so dopolnili 21. leto starosti.

Prve tedne kampanje se je glavna volilna borba vršila med toriji in delavsko stranko, pozneje pa so tudi liberalci postali toliko glasni, da so v veliki meri deležni volilnega dirnjaja. Toriji in liberalci agitirajo največ z ameriški metodami: v kinu, z godbami, trompetami, napisi na vseh mogočih krajih in v kapitalističnem časopisju, delavska stranka pa se drži stališča vzgojne kampanje. Največji volilni fond ima Lloyd Georgeova liberalna stranka, namreč petindvajset milijonov dolarjev. Tudi toriji niso nič v zadregi za sredstva. Četudi nimajo tako velikega kampanjskega fonda kot liberalci, imajo na svoji strani mnogo bogatašev, ki jih zalagajo z denarjem. Delavska stranka ima seveda najmanj sredstev in kot poročajo ameriški poročevalci, zmaguje s svojimi dohodki komaj izdatke za letake, pamflete in drugo nujno agitacijo. Finančno se je tekom generalne stavke docela izčrpala in se zano z unijami tudi zelo zadlužila. Denar ji torej ne bo prinesel zmago, pač pa ji jo prinese zavest delavcev, da je to njihova stranka, ki zasluži njihovo zaupanje, in ki je sposobna sprejeti vlado Velike Britanije.

Tudi dejstvo, da je policija delovala v stanju nervoznosti, je pomagalo komunističnim vodjem v Berlinu, ki imajo sedaj obilo olja za prilivanje ognju hujskanja in demagogije. Izven teh žalostnih dogodkov v Nemčiji je bil Prvi maj res praznik mednarodnega proletariata.

KONVENCIJI DVEH DELAVSKIH PODPORNH ORGANIZACIJ

Workmen's Circle je otvoril konvencijo 5. maja. Konvencija SNPJ. se prične 13. maja.

V ponedeljek 13. maja bo otvorjena v dvorani SNPJ. v Chicagu deveta redna konvencija SNPJ., katere se udeležijo okrog 200 delegatov. Skupno z glavnimi odborniki bo štela nad 220 članov. SNPJ. ima sedaj nad 40,000 članov v odrašem oddelku, 20,000 v mladinskem oddelku, in okrog \$4,000,000 imovine. V času svoje obstoja je izplačala nad \$9,000,000 bolniške, posmrtninske in drugih podpor. Letos praznuje petindvajsetletnico. Izdaja svoje glasilo dnevnik "Prosveta" ter mesečnik za mladino. Izdala je tudi nekaj knjig. Ima v Chicagu svoje poslopje, v katerem so uradi, tiskarna in dvorana.

Dobro miljo stran od poslopja SNPJ. je bila 5. maja otvorjena konvencija podporne organizacije židovskih delavcev, ki je znana pod imenom Workmen's Circle. Ima nad 80,000 članov in \$4,600,000 imovine. Ustanovljena je bila l. 1900. Podpore pri nji so mnogo nižje kot pa pri SNPJ. in seveda tudi asesmenti. Društven ima do 700. Otvoritvena seja konvencije se je vršila v Ashland auditoriju, katero je posetilo nad 5000 čiških in okoliških članov. Nagovore so imeli Abraham Cahan, urednik socialističnega dnevnika "Forward", milwauški župan D. W. Hoan, Morris Hillquit in več drugih. Workmen's Circle je podpora organizacija, ki ima odprt socialistični program.

Znamenit je njen sanatorij za tuberkulozne člane. V raznih mestih ima velike dvorane, ki predstavljajo vrednost par milijonov dolarjev. Ima šole za mladino, prireja serijalna predavanja in vrši splošno prosvetno delo med svojim članstvom in več drugih. Workmen's Circle obdržuje tudi distriktne konvencije, in pa splošne konvencije, katere imajo večje zastopstvo kakor ta, ki je bila otvorjena 5. maja in bo zaključena v soboto 11. maja.

Ali izvršujete dolžnost do svojega lista?

Ali ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla? Ponovite jo čimprej, kajti list ima velike izdatke, ki jih mora pokrivati.

"Proletarec" v tem obsegu in s to vsebino je več kot vreden naročnine treh dolarjev.

Ali ste eden onih, katerim je bil list poslan na ogled? Vabimo vas, da pristopite v krog naročnikov.

DELAVSKI TAJNIK DAVIS GLEDA SKOZI ROŽNATA OČALA

Medtem, ko trpi evropsko delavstvo pod bremenom nizkih plač, je ameriško delavstvo v blagostanju, do katerega so mu pripomogle visoke plače, kratek delavnik in pa stalno delo, je izvajal dne 1. maja James J. Davis, delavski tajnik v Hooverjevem kabinetu. "Medtem ko delavstvo drugod po svetu na ta dan demonstira, se tukaj veseli dobrih časov," je dejal Davis. Po njegovem mnenju ameriški industrialci niso brezsrčni, izkoriščevalni ljudje. "Večinoma vsi so sprejeli princip visokih plač, kar dokazuje, da razumejo tok časa in interese svojih delavcev, ki so ob enem njihovi interesi," je konstatiral ta delavski tajnik, ki je milijonar, kakor večina drugih članov kabineta. Milijonar, pa čeprav ima portfelj delavskega ministra, pač ne more govoriti drugače kot govori Davis. Dejal je tudi, da brezposelnost naglo pojema in da se blagostanje veča.

To je zelo rožnata slika, če pa bi se Mr. Davis potrudil pogledati skozi nepobarvana očala, bi svoj govor najbrž spremenil, ali pa bi molčal. Delavci nič ne vedo o "dejstvu", da je večina kapitalistov sprejela princip velikih plač, pač pa, da jim jih nižajo. To bi vsekakor moral vedeti tudi delavski tajnik. Znano bi mu moralo biti, da so delavci posebno v dveh velikih industrijah—v premo-govniški ter tekstilni, prignani na stopnjo suženjstva, kjer jim je svoboda odvezta, plače so popolnoma nezadostne in edina pravica, ki jo imajo, je, da smejo delati pod pogoji gospodarjev in še to le ako delo dobe.

Ogrsko žensstvo izgubilo bitko za volilno pravico

Po desetih letih boja še vedno neuspeh

Deset let se že bori napredno ogrsko žensstvo za volilno pravico. Dne 17. aprila je bila v državnem zboru razprava o predlogi, ki daje ženskam volilno pravico v občinskih volitvah. Parlament, ki je eden najreakcionarnejših na svetu, in mnogo bolj nazadnjaški kot novi Mussolinijev parlament, je predlogo soglasno zavrgel. Vsi poslanci, ki so se udeležili debate, so naglašali, da je mesto ženske doma pri otrocih in v kuhinji. Na čelu agitacije za žensko volilno pravico so vsa leta socialisti.

Federalni dohodki na davkih se večajo

V prvih devetih mesecih fiskalnega leta 1929 so znašali dohodki zvezne vlade na dohodninskem davku \$74,000,000 več kakor pa v istem času prejšnjega fiskalnega leta.

garajo. Eni pa imajo povečano številu praznikov, ker ne dobe dela... Dosti nas dela na vse praznike, tudi na dan vseh svetih.

SE EN KLUB J. S. Z. V DETROITU

Detroit, Mich.—Na zapadni strani našega mesta raste slovenska naselbina, ki postaja centrum zase. V tem kraju je tudi Slovenski delavski dom.

Clevelandčanec hočemo biti vstrie s Chicago. Ne mislim pa s tem naše slovenske metropole, pač pa mesto Cleveland.

Ali je greh čitovati Prosveto? Da. Tako je pridigal na zadnjem collinwoodskem misijonu na Holmes Ave.

Ce grešiš, in ne poiščes božje milosti, greš v pekel, so rekli. Tam je vroče—in mi se vročine bojimo, ker jo imamo tukaj došti.

Dostokrat čitamo, da je najsvetejša naloga naše vlade varovati življenja Amerikancev in njihovo lastnino. Bognečaj, da bi govorili o konfiskaciji industrije, prometnih sredstev, prirodnih virov itd.

Leto 1920 \$ 37.583,97
1921 68.515,48
1922 82.814,23
1923 117.415,29
1924 142.706,34
1925 180.888,94
1926 203.753,92
1927 220.870,90
1928 229.629,82

Chicago, Ill.: L. Lotrich, \$1.25; po \$1: J. J. Mary Svetlik in Mary Aucin, skupaj \$4.25.

Slovenska zadruga prodajalna v Waukeganu North Chicagu.

Poroča John Zalar, ravnatelj zadruge.

Zdi se mi potrebno, da po svoji zmožnosti opišem razvoj naše zadruge prodajalne, da bodo njeni člani, kakor tudi tisti rojaki po Ameriki, ki se zanimajo za zadrugarstvo, imeli pred seboj sliko o naši kooperativi.

Samoposebi je umevno, da je imela v začetku težkoče, zato o njih ne bom razpravljaj, bolj umestno pa se mi zdi, da v naslednjem pokažem, kako je trgovina napredovala v prometu in v kakšnem stanju je danes.

Prometa je imela:
Leta 1924 smo si postavili svoje poslojpe, ki nas je stalo do \$30.000. Ker nismo imeli zadostnega kapitala, smo morali izdati še nekaj delnic, ker pa jih ni bilo mogoče dovolj razpečati, smo bili prisiljeni vzeti tudi posojilo v vsoti \$17.600, ki so ga dali delničarji.

Tajnikom klubov J. S. Z. V ravnanje tajnikom in članstvu sporočam, da strankine letne članske znamke pošilja tajništvo klubom z eno z rednimi znamkami, kadar jih tajniki naročajo.

Chicago, Ill.: L. Lotrich, \$1.25; po \$1: J. J. Mary Svetlik in Mary Aucin, skupaj \$4.25.

delničarjev, ki bodo stali za drugi ob strani, in strah je prešel. Danes lahko s ponosom zremo v uspeh našega dela. Ob zaključku prošlega leta smo imeli samo še \$6.000 dolga na poslojpu in blagu.

Naša zadruga beleži lep ekonomski uspeh. Iz predležečih števil vidite, da je rasla v prometu sicer polagoma, toda stalno in sigurno. Za njen predelek gre priznanje delničarjem in odjemalcem, katerim ključem: Ostanite tudi v bodoče naklonjeni podvzetju, ki je vaš last. Pomnite, da kadar kupujete v zadrugi prodajalni, kupujete v svoji trgovini.

Ob tej priliki apelirani tudi na tiste delničarje, kateri ne kupujejo v svoji trgovini, da se tudi oni zdramijo ter postanejo njeni odjemalci.

LISTU V PODPORO

VIII. izkaz.
Johnstown, Pa.: Frank Bizjak, \$1; Frank Kumerdaj, 50c.; po 25c.: Andy Suštaršič, Mike Cenc, Tony Ukmar, Martin Lokar, Frances Vidrich, Rose Glavach in John Kobal, skupaj \$3.25 (poslal John Kobal).

NAŠIM ROJAKOM V AMERIKI

Sporočilo iz Slovenije. Naša likovna umetnost preživlja težko krizo. Zalostno je dejstvo, da je prepad med občinstvom in ustvarjajočimi umetniki vedno večji.

Clani Umetniške Matice pa bodo prejeli za malenkostno članarino (\$1 za Ameriko) po eno originalno grafiko najboljših naših slikarjev in po eno reprodukcijo naših priznanih mojstrov. S članarino \$1 bo ob enem plačana tudi vstopnina za vse umetnostne razstave Umetniške Matice.

Delavci, kmetje, meščani: o klenite se Umetniške Matice!!! Vzrite iz vaših domov slabe, ničvredne kopije inozemskih

fabrikantov, ki nimajo nikakršne umetniške vrednosti, pomagajte vsi, da bo postala umetnost last nas vseh—ne samo srečnih posameznikov! Priglasujte se za člane Umetniške Matice! Naj ne bo Slovenca, ki bi ne bil član Umetniške Matice!!!

Sole, občinski uradi, banke, zdravniki, advokati, delavski domovi, zadruga, konsumi in drugi: Okrasite svoje poslovne prostore, dvorane, čakalnice z originali slovenskih umetnikov!!! Priglasite se za pokrovitelja ali ustanovnika! Pokrovitelji plačajo enkrat za vselej najmanj 5,000 Din, ustanovniki enkrat za vselej najmanj \$10.

FRANK MIVŠEK
Coal, Coke and Wood.—Gravel
WAUKEGAN, ILL. Phone 2726

ROYAL BAKERY
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA
ANTON F. ŽAGAR lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Dr. Andrew Furlan
SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK
3341 W. 26th St., Chicago, Ill.

Slovenem priporočamo v posejanje
KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St. Chicago, Ill.

Poklic ropanja postaja jačji, drznejši in vedno bolj mojsterski

Dolgo časa so se ameriški tolovaji držali največ ropanja "navadnih" ljudi po ulicah, in le najdrznejši so se tu in tam lotili kakega vlaka in banke. Sedaj pa ropajo že vse od kraja. Udijarje v bogataška stanovanja, v trgovine vseh vrst, v gledališča, na železniške postaje itd.

VESELITE SE DOBREGA OBEDA

brez bojazni, da bi trpeli na sragi, kislinah želodca, slabi sapi, utrujenosti, in spanju—vzemite eno jedilno žlico

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

"The MILWAUKEE LEADER"
Največji Ameriški socialistični dnevnik.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
EDINA SLOVENSKA-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC

DR. OTIS M. WALTER
ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 W. 26th St., Chicago, Ill.

OGDEN HIGHWAY GARAGE
Gasoilnika postaja in zaloga avtomobilskih potrebščin.

FLORIAN PISHEK JE TAJNIK KLUBA ŠT. 26 J.S.Z. Neffa, O.—Florian Pishek, znan aktiven delavec v vzhodnem Ohiju, je postal tajnik kluba št. 26 JSZ.

"NEW LEADER"
angleški socialistični tednik
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

MARTIN BARETINCIC
POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.
Trgovina s mešanim blagom. Peči in pralni stroji naša posebnost.

Dr. John J. Zavertnik
ZDRAVNIK IN KIRURG
Urad, 3724 West 26th St. Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Prilagodite k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJ EDNOTI. Naročite si dnevnik "PROSVETA"

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK
331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Trgovina raznih družbenih potrebščin kot regalij, prekomarinc, znakov, kap, uniform, itd.

POTOM BRZOJAVA!
MILLARD STATE BANK
3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

Krasen vrt za piknike in večerno izlete

Večini rojakov v Chicagu in okolici je poznan moj veliki vrt, kakor tudi drugi prostori, in domača postrežba. Za letošnje sezono pa imam naznaniti še nekaj dodatnega. Gradim namreč velik plesni paviljon, ki bo v kratkem gotov. Z njim bo gotovo ustrezno vsem, ki ljubijo ples v toplih poletnih dneh in večerih v senci košatih dreves, svežem zraku in blagodejnih sapic.

JOHN STEZINAR
Red Gate Stop, dve milje jugozapadno od Willow Springs, Ill.

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov JSZ, in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v "PROLETARCU".

POŠLJITE DENAR
POTOM BRZOJAVA!
MILLARD STATE BANK
3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

PROLETAREC

Lit za interese delavskega ljudstva
Izhaja vsak četrtek
Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
Glasilo Ju. oslovsanske Socialistične Zveze
NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto 3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906
Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year 3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00

NAŠ PARLAMENT

Konvencije SNPJ. niso samo njena zadeva — kajti SNPJ. je vodilna organizacija, prva med Slovenci, in važen činitelj v življenju vseh ameriških Jugoslovanov. Za njena zborovanja se vsled tega upravičeno zanimajo tudi nečlani. Na tem zborovanju bo imela njena delegacija pred seboj mnogo važnih vprašanj. Eno prvih je, kako zagotoviti Jednotni dotok novih članov. To pa je danes problem mladine, toda rešiti ga morajo starejši člani. Odločiti se mora o vprašanju, ali naj bo njeno glasilo list v dveh jezikih, ki bi ga dobivali vsi člani, ali pa naj začne izdajati poseben angleški list? In pa problem bolniških skladov. Nad \$5,000,000 je izplačala SNPJ. samo bolniških podpor. Apeli za več podpore, za penzijo in starostno zavarovalnino so čezdaj glasnejši.

Cela vrsta vprašanj, ki zahtevajo, da se o njih trezno razmislija in preudarno sklepa. Delegacija, ki se zbere te dni, je parlament, na katerega gleda članstvo in splošna naša javnost v veri, da bo kos velikim nalogi. Nauki od zunaj niso potrebni in ne bi izdali. Zastopniki poznajo svoje naloge pač najboljši in ni jim skrivno, da se od njih pričakuje sklepov, ki bodo to organizacijo ne samo ohranili za bodočnost v sedanjih utrjenosti, nego jo bodo tudi pojačali. Vsak zastoj v kateremkoli oziru bi ji bil v kvar, ki bi imel lahko dalekosežne posledice. Ker nima nihče interesa, da bi zadržala, ali šla celo navzdol — namreč nihče ki ima poštene misli, se upravičeno pričakuje, da bo to ena izmed najkonstruktivnejših konvencij v zgodovini SNPJ. in drugih jugoslovanskih podpornih organizacij. V tem smislu jo pozdravljamo s klicem: Ne zavrnite njeno kolesa! Ne nazaj, ne se ustavljajte, nego naprej!

NAMEN ČASOPISJA

Časopisje služi lahko vzgoji in lahko tudi poneumnjenjanju. V škodo človeštva služi večina časopisja slednjemu namenu, ker je tako v interesu posedujočih, in pa, ker se profita željnim lastnikom časopisja poneumnjenjanje bolj izplača kakor vzgajanje čitateljev.

Delovski tisk vzgaja, drugače sploh ni in ne more biti delavski, četudi nosi delavsko znamko. Delavski list mora nuditi čitateljem to, kar jim je v korist, medtem ko kapitalistični tisk prinaša gradivo, "kakršnega ljudstvo hoče". To je seveda laž, toda ima opravičbo v pravilu profita. Če hoče otrok užigalice, ali samokres, mar mu ga boš dal? Veš, da to ni zanj, ker si pač pametnejši nego otrok! Kapitalistični list ne priznava tega pravila, ker mu ne donaja profita, pa daje ljudstvu to, "kar ono hoče".

Razumen delavec bo širil svoj list, ker ve, da s tem vrši ljudskim interesom koristno nalogo.

Kdo so kandidatje v odbore S. N. P. J.

Nobena jugoslovanska podporna organizacija ni več v zadregi za kandidate. Bili so časi, ko smo čuli pritažene vzdihne: "Kaj bo, če ne bo ta in ta več kandidiral, če ne bo več glavni tajnik, predsednik ali kar že! Toda če niso več kandidirali, ali niso bili ponovno izvoljeni — je organizacija vseeno živela dalje. Tudi rastejo v premoženju in članstvu — bila ena kot druga.
Ne bilo bi prav, če bi kdo podcenjeval pomen vodstva. Velikokrat je vse odvisno od vodstva. SNPJ. je ena onih organizacij, ki je tu in tam v tem pravilu izjema, kajti njena sila je v članstvu. Z dobrim vodstvom, in če si ohrani med svojim članstvom idealizem, ima še vse pogoje za napredovanje. Ako prestone eno ali drugo, bo zapadla mrtvilo.
Na vsaki konvenciji se mnogo vprašuje, kdo bo kandidiral. Običajno so vsi prejšnji odborni kandidati, in da jih med delegati ni malo, ki se smatrajo sposobnim za urade, je umevno. Glavni odborniki — bilo

katerekoli naše organizacije, niso bogzna kako na glasu glede sposobnosti, kajti ta je pri njih bolj povprečne mere, dogaja pa se tudi, da je pri tem ali onem pod mero. To dejstvo je en vzrok, čemu je toliko opozicije proti velikim plačam. Ni se primerilo samo enkrat, da je kdo sorodnikov ali bližnjih znanec tega ali onega odbornika dejal: "... Ce je on sposoben, potem sem jaz tudi. Jaz ga dobro poznam."
Nekateri v SNPJ. se zopet zanimajo za vprašanje, ali naj se glavnim odbornikom predpisuje, kaj smejo biti in kaj ne. Npr., ali naj jim organizacija, ki prisega na prapor svobode, brani, da bi šli v business. Značilno je, da se glede tega navidezno malega vprašanja pojavljajo protivni glasovi, kar se SNPJ. tiče, največ med delegati — med par delegati. "Moramo biti pravični in dati svobodo našim odbornikom." Na kratko o tem le toliko. Kdor se misli ukvarjati z biznisom šele ko pride v urad, bo slab odbornik in v biznisu bo napravil polom. Izmed vseh glavnih odbornikov v naših podpornih organizacijah je samo eden, ki je kot business man uspešen, in to je Tone Grdina. Mislim, da je s tem dovolj povedano. Tudi ponosne izjave, "jaz dobim lahko službo drugje s plačo \$75 ali \$100 na teden" se niso izkazale za resnične. Sposobni trgovci ne iščejo služb v glavnih uradih. Kdor pa bi šel v business šele ko bi že bil v uradu, je boljše za organizacijo, da ne dobi poverjenja.

Kakšen bo bodoči odbor SNPJ.? Če ostane pri tradiciji, tedaj v njemu ne bo dosti sprememb. Kandidatov pa bo vsekakor dovolj za izbiranje. Ne bo manjkalo niti takih, ki se prilašajo edino radi službe, in jim misel ne sega nikdar preko nje ter čeka, ki ga prinaša. Odbor za pravila je uvidel potrebo glavni odbor SNPJ. reorganizirati. Delegaciji je predložil načrt, ki odpravlja sedanje forme vodstva docela in jednoto bi izročil na milost in nemilost par plačanim odbornikom. Drugi odborniki bi bili zraven le za formalnost, kajti na organizacijo ne bi izvajali nobenega odločujočega vpliva. Dottičnik, ki je ta načrt izdelal, je bil zelo neprevidev. Ne vem, ali je bil eden, ali jih je bilo več. Kar hočem naglasiti je, da je videl le interes onih, ki bi sedeli na vodstvu, in to ga je pokopalo. Hotel je zagrabiti preveč naenkrat.

SNPJ. ne potrebuje diktature, niti ne take forme odbora, v kateri bi imeli absolutno in v vsem odločujočo moč plačani glavni odborniki. Namen, ki ga je tako jasno izrazil odbor za pravila, se glede vodstva ne bo posrečilo. To so pokazale razprave v Prosveti, to dokazujejo navodila, ki so jih dobili delegatje v svojih društvih. In če nočejo, da se bi te vrste nakane pojavljale, je dobro, če izbirajo odbornike s čimvečjo paznostjo. Sentimentalni in dobrohotni pri volitvah nima mesta, nego le interesi organizacije. Kdor glasuje za koga zato, da njemu ustreže, glasuje nepremišljeno, ker ima v vidu samo osebo, ne pa organizacijo.

Čukovski:
Umirajoči vojak
Oče moj, kaj si ruvaš lase? Sam si kriv če ti srce stiska gorje! Si me zato pripravil na svet, da tukaj ko zaklana žival umiram? Naj ti bo ta greh odvzet, ali žalost zaman si v srce zapiram. Se veš, kako si me kot otroka še, učil po vojaško korakati, ena — dve? Z lesa si mi izrezal sabljico in kupil mi svetlo puščico, vдил me streljati, bum — bum — bum in sam si padel — hač — da sem dobil pogum. Za božič si mi podaril svinčene vojake in knjigo, ki poveljuje vojne junake. Oče moj, kaj si ruvaš lase? Saj vse po tvoji želji gre! Tvoj sin je vojak, domovini služi, za njo zdaj crka v krvavi mlakuži. Po mojem bi pa bilo bolje, da me v to svrhu nisi nikdar spočel, ali da si mi takoj po rojstvu sabotno življenje spet vzel! Mati moja, kaj prelivaš solze? če ti poka srce! Kaj se nisi mojim igram smejala, ko sem korakal kot mladi vojak, mi v svojem ponosu poguma dajala, da naj bom, kot v knjigi so, hraber in jak? Kaj mi zdaj hrabrost? Glej, tukaj ležim! Kdo me je ranil, še sam ne vem. Predno pa muk se osvobodim, dovoli, da nekaj ti še povem: O, mati! Po mojem bi bilo bolje, da, še predno si me rodila, bi kal mojega življenja že v svojem telesu zadušila, kakor pa da si me gojila kot jagnjeta za žrtev; prepozno si se streznila, glej, tvoj sin je mrtev! O, mati — Kaj prelivaš solze? Sama si kriva, če ti poka srce!

Umirajoči vojak

Borza je prostor, kjer ljudje kupujejo, česar ne potrebujejo in kjer prodajajo, česar nimajo. (K. O. Rektor.)

SPOMINI NA "REVOLUCIJO" V MEHIKI

Revolucija nekaterih mehiških generalov, ki se je začela pred nekaj tedni, pojema. Vlade čete pod poveljstvom prejšnjega predsednika Callesa so bile zmagovalne. Ta revolucija ni imela značaja pomagati ljudstvu, pač pa so jo podvzeli nezadovoljni generali vsled želje po oblasti. Posledica te blazne bratomorne vojne so izpraznjene blaginje, novi dolгови, mnogo mrtvih in ranjenih, veliko uničene proge, razdejani mostovi itd. Rušenja je naglo opravilo. Graditi — to vzame čas. Slika prikazuje železniški most blizu Torreona, ki so ga dinamitirali uporni generali.

Kaj je znanost?

(Po Bogdanovu M. K., Ljubljana.)
Kaj je znanost?
Malo učeno vprašanje, ki zahteva — človek bi mislil — tudi učen odgovor. A ni povsem tako; brez strahu, da bo ta članek delavcem nerazumljiv. Čisto praktično bomo pretehtali to vprašanje, vsakomur razumljivo. In da delavce mogoče to ne briga, da je znanost preveč tuja delavskemu razredu? Nikakor. Naloga teh člankov je ravno dokazati, da je izvor tako umetnosti kakor znanosti vedno le delo, da so bili pokretniki umetnosti, znanosti i. dr. ravno delavci, ustvarjalci razred in da je glavna gibalna sila vsega duševnega življenja bila od nekad borba za obstanek, borba za izboljšanje ekonomskega položaja ljudi. Kako je nastala pesem? Prve pesmi so prepevali ljudje pri delu, ritem verzov ni nič drugega kot soglasje pesmi z gibajočimi se rokami v delu. Ritem je baš splošna pesem z delom. A prvo je bilo delo in potem pesem kot spremljevalka dela. Ples? Tudi v plesu je ritem, ritem pa je od dela. In znanost? Kaj je z znanostjo, kaj je znanost?
Rešimo to vprašanje s praktičnim primerom.
Vzemimo eno najčistejših, "najzvišnejših" znanosti, to je, delavski množici najbolj pristopnih znanosti: astronomijo. (Zvezdoslovje.) Koli te znanosti segajo v prve početke človeškega mišljenja sploh. Prvotni divji človek je iz svoje lastne izkušnje več vedel o nebesnih telesih kakor danes deset letnih vaškega ali mestnega prebivalstva. Dnevno kroženje sonca je poznal tako natančno, da je mogel po njem pozimi in poleti določevati čas z vso gotovostjo. Vedel je, da je pozimi lok solne poti krajši in nižji kakor poleti, da je gibanje sonca enakomerno in da je najvišja točka loka, ki ga preteče sonce v enem dnevu, vedno v isti smeri z njegovimi prebivališčem in vsemi drugimi predmeti. Poznal je čase skrivnostnih izprememb meseca in njegovo menjajočo se pot po nebesnem oboku. Vse te in mnogo druge izkušnje je povedal pračlovek svojim potomcem in ti spet svojim potomcem. Tako so predajali te izkušnje iz roda v rod. Tekom več generacij se je to znanje neopaženo povečalo, obogatilo se z novimi sestavnimi deli, z novimi odkritji v čudežnem življenju našega nebesa. Tako so se astronomske izkušnje vedno bolj kupičile, primitivna astronomija se je razvijala. S pričetkom prve civilizacije so vse te zbrane izkušnje nastopile novo fazo (razdobje). Z namenom, da bi izračunali čas in da bi natančno določili smeri v prostoru, so začeli kaldejski, egipčanski in kitajski duhovniki v dolinah Efrata, Nila in Jangtsekianga urejevati astronomična opazovanjanja, ki so jim jih izročili njihovih predniki. Kontrolirali in izpopolnjevali so jih z novimi izkušnjami, sistemizirali jih s pomočjo novo-iznajdenih merilnih metod in zapisovali svoje znanje. Učenjaki poznejšega Rima, Grčije in Aleksandrije so izložili astronomijo iz vrste drugih znanosti in jo napravili za samostojno enoto: astronomija je postala znanstveni sistem.
Preteklo je nadalnje tisočletje. Ob pričetku novega veka so zbrali nove podatke; cela vrsta astronomov s Kopernikom na čelu je odkrila, da se v starem sistemu nahajajo nasprotstva, da marsikaj ni tako, kot so nam trdili naši predniki iz davnine. Napočene nove izkušnje so preobrnile stari sistem in so sestavili zvezdoslovcu nov sistem. Tekom časa so ta sistem še bolj popravljali, izboljšavali, izpopolnjevali. Na ta način poteka razvoj astronomske vede do danes.
Torej: Ljudje so zbirali izkušnje, jih urejevali, jim dajali določene oblike, izenačili nasprotstva, jih kombinirali (sestavljali) in podelili v odgovarjajoče enote. To se da delati isto tako z ljudmi kakor tudi s stvarmi. Če zberemo ljudi, uredimo njihove medsebojne odnose, damo tem odnosom določene oblike, odstranimo nasprotstva in iz medsebojnega človeškega življenja ustvarimo enoto, imenujemo to enoto "organizacijo" in govorimo o "organizatornem delu". Jasno je, da znanost ni nič drugega, kakor organizirana izkušnja človeške družbe.
Pojdimo dalje: Kako pa nastane izkušnja?
Z delom. Z delom, s truda-polnim bojem za obstanek je bil pračlovek prisiljen, da je opazoval izpremembe nebesnih teles in njihove odnose napram zemeljskim pojavom; razdelitev dela in počitka je prvotni smisel preračunavanja časa po nebesnih poljih. Ustvaritev, prilastitev in razširjenje znanosti je bilo gotovo intenzivnejše, kompliciraneje in težje delo kakor vsako drugo. Razvoj tega dela je zahteval uporabo različnega orodja, ki je enako postajalo vedno bolj komplicirano. Dandanes se vrši to delo v posebnih delavnih — observatorijih — z orjaškimi in preciznimi stroji z najstrožjo razelitvijo dela med sodelujočimi učenjaki in neučenjaki. In dragoceni uspehi tega dela se sumirajo (sešteva) v gigantskem, natančnem znanstvenem sistemu.
Karakteristika bo še popolnejša, ako rečemo: znanost je organizirana izkušnja človeške delovne družbe.
Kaj je dalo povod praljudem, da so opazovali in si zapomnili gibanje tako daljnih nebesnih teles? Bridka potreba

njo kronometrov na odprtem morju.

Temeljno astronomsko orodje je ura, ki mehanično predstavlja gibanje sonca po nebesnem svodu (namreč dozdevno gibanje). To orodje regulira do pičice natančno vsjo organizacijo sodobne industrije, produkcije. Ura regulira sodelovanje delavcev s temi, da jih zbira ob istem času v tovarni in razdeljuje delovni čas ter odmore. Ura tvori podlago za delavsko meздо, pri urnem delu direktno, pri akordnem indirektno. Z ura se preračunava stroje, določa njihovo silo in delovno sposobnost. Ura regulira tek železnic in parnikov, določa shode in združevanja, kosilo in večerjo, regulira vse človeško življenje.

Astronomija vodi človeško delo tudi potom splošnega metrskega merilnega sistema, ki prevladuje v proizvajanju, transportu in trgovini skoro vseh kulturnih dežel. Delavec, ki vreže en milimeter, še ne ve, da vodi njegovo roko astronomija! A je tako. Zakaj milimeter je štirideset milijardni del zemeljskega obsega, trdno izračunan na podlagi stanja sonca in zvezd.

Zdaj nam mora biti jasno: Znanost je organizacijsko sredstvo družabnega dela. V tem obstoji njen resnični "objektivni" življenjski pomen, ki je stalen in neizpremenljiv.

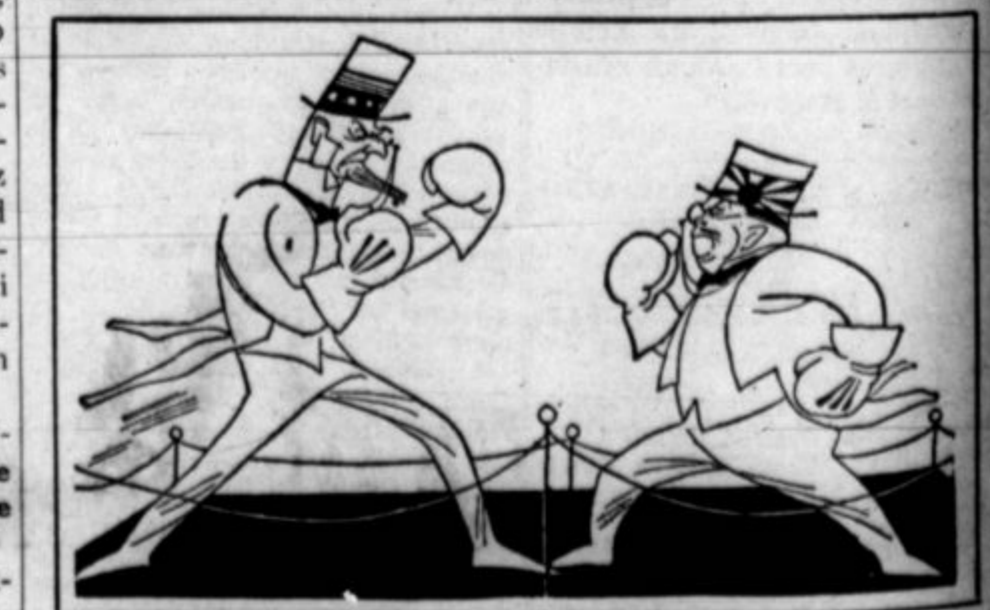
Začetek in konec razvoja znanosti je delo. Zato je delstvo, da je delavstvo prava gibalna sila vsega življenja, da je delavstvo samo po sebi kulturni narod. To mu sicer tajijo, a kadar bo delavec trdno prežet s temi prepričanji, ko bo vedel ceniti svoj pomen in vedel za svoj ponos, ki ga zasluži, bo postal tudi dejanski vodja vsega življenja na svetu.

Še eno aktualno ugotovitev. Zelo se trdi, da umetnost in kultura propadati. Družba potrebuje eno kot drugo. Zato ne bo propadla ne kultura ne umetnost. Prevzela bo le druge naloge in se prilagodila novim zahtevam množice. Res: nekateri oblike kulture in umetnosti umirajo, a nove oblike se porajajo. In če par sto ljudi kriči, da gre kultura k hudiči, za stotisoče in milijone se žele začneja. Naj segnejo buržoazna kultura s svojo umetnostjo vred, naj napravi prostor za novo milijonsko kulturo, za novo publiko, za delavstvo. Nasilni buržoazne kulture so nezdravljivo bolni in revni, iz globin prihajajo njihovi antipodi, ki imajo moč in zdravje. Napravite prostor delavstvu!

RAZLIKE V PENZIJIH

R. W. Stewart je bo dobival \$50,000 letno

Če predlaga kak poslanec starostno pokojnino, so industrialci takoj pokoncu, češ, to je atentat na davkoplačevalce in pa socialistični paternalizem. Tudi če se gre za pokojnino par dolarjev na teden onemoglih, starih delavcem, so ji nasproti, drugače pa je, kadar govore o pokojnini zase. R. W. Stewart, bivši načelnik direktorija Standard Oil korporacije v Indiani, ki ima milijonsko premoženje, bo dobival od svoje kompanije penzijo \$50,000 na leto. Zanj to ni preveč, pet dolarjev na teden staremu delavcu je pa — preveč. Drobnotljivi kapitalisti so pač dobri le zase.

Uncle Sam in John Bull se tolčeta za prvenstvo na svetovnem trgu. Ta njuna igra privede nekega dne novo svetovno vojno.

DRAMA IN GLASBA

Milwauški oder z ozirom na predstave in koncerte "Napreja"

Positivna ideja... hm! Pridigujete ljudem vse tisto, kar jim pridigujete kri in nagne, pa jim boste govorili samo o pozitivnih idejah! Kaj tisto, če vas zakrknjen sanjač zmerja z demagogom! Kaj tisto, če vam nespameten moralist kriči v obraz, da zatajujete svojo pravo misel, da so vaše besede laž in hinavščina! Povem vam; človek se redi ob takih pozitivnih idejah, doseže čast in oblast, dolgo življenje, mirno smrt, po smrti pa sveta nebesa...

Na te Cankarjeve besede sem se spomnil predzadnje nedelje večer, ko se je vršila na odru dvorane S. S. T. igra "Kralj na Betajnovi" pred občinstvom, ki je napolnjevalo komaj tri četrtine prostorne dvorane.

Ker diletanti niso pridigovali "pozitivne ideje", niso želi zasluženega uspeha in priznanja. In zakaj naj bi jim dalo priznanje, zakaj naj bi se jim plačalo za trud z veliko udeležbo? Nehvaležno nalogo so si stavili. Kje so tisti časi, ko smo se poznali "Kralje na Betajnovi", ko smo se še zavdali, da smo hlapci stokrat pretepeni in ponižani, kje so tisti časi, ko smo hodili za križem, ko je bilo v naših srcih še hrepenenje po solnce in lepoti, po idealih in svobodi—kje so tisti časi? Ker niso pridigovali "pozitivne ideje", so ostali doma rodoljubi, naprednjaki in oni, ki gradijo narodu veliko bodočnost—če ne drugače pa v besedah.

Ko sem bil na poti domu sem srečal skupino tovarišev hlapca Jerneja, prihajajočih iz zakotne gostilne in nekje v daljavi je pela harmonika, vmes pa hreščeli glasovi vinskih bratcev. Na vogalu se je zibala kakor barka v viharju druga "vesela" skupina; eden se je dušal, "da bo razbil formano bučo". Predno sem dospel domov, mi je izginil zadnji ostanek onih lepih občutkov, ki so mi napolnjevali srce v dvorani ob sprejemanju krasnih Cankarjevih besed iz ust diletantov...

Ta prireditev nas je marsikaj naučila, oziroma, pokazala

nam je, da je treba izpremembe. Popoldanski koncerti so postali odveč, to je jasno. Pogosti nastopi pevcev so povzročili, da je vsak program mrtev, da je na njem mehanična praznina, da ni med izvajanjem prav nikakega razpoloženja, ne pri občinstvu in ne pri pevcih. Zadnje čase nastopa tudi policija in nadleguje, dasi ne ravno brezobzirno, skoro vsako društvo, da končno ne nudi priredba popoldne ničesar razen zabavo plesaželjni mladini, društvu pa delo in stroške. Najumestnejše v bodoče bo pač samo večerni program, ki pa se mora pričeti zgodaj. Recimo, da nastopijo pred igro pevci ali da se izvaja par drugih točk predno se dvigne zastor za predstavo. To bi pomenilo kratak, toda zanimiv in živahen program. K tej spremembi nas sili tudi dejstvo, da se ljudstvo čezdalje manj udeležuje popoldanskih koncertov in to že par let zaporedoma.

Kaj je vzrok, da ne vzbujajo petje več prejšnjega zanimanja, se bo pač marsikdo vprašal. Po mojem mnenju predvsem to, da so taki nastopi pevcev prepogosti, drugič, da se ne izvaja pesmi s potrebno preciznostjo, da je petje pevskih zborov postalo nekako mehanično, brez prave lepote ter potrebnega navdušenja. Seveda, predvsem je pač to zakrivilo duševno mrtvilo, ki se med nami tako ogabno razširja. Nikdar ni bila individualnost tako bolešno razpašena med nami kakor sedaj. V tem krutem življenjskem boju pač izgubljamo bolj in bolj vsako smisel za lepoto, za ideale, posebno pa za skupnost in kulturna vprašanja.

Vzrok, da so nekatere prireditve tako slabo obiskane pa je tudi v tem, ker je postalo občinstvo, ki redno obiskuje naše prireditve, rekel bi razvajeno, ali bolje, ker se je izurilo v razumevanju diletantske umetnosti in želi stalno nekaj boljšega, ki pa mora biti po njegovem okusu. Lepo petje med igro ali pa prizori z zdravim humorjem, taka vsebina še vedno vleče in s takimi igrami

se da še vedno doseči jako lepe uspehe. "Naprej" je, sodeč po uspehih, ki jih je bil dosegel s Cankarjevimi "Hlapci", domneval, da je ljudstvo igro razumelo in uživalo njeno vsebino v vseh globinah, toda temu ni bilo tako. Cankar je še vedno veliki večini našega občinstva nezapodljiv, kakor so njegove knjige, katere pri našem prirobnem ljudstvu ne bodo nikdar vzbudile tiste ga zanimanja, kakor ga imajo naprimer Jurčičeve ali Kersnikove.

Kaj nam pomaga vsa ta divna lepota, vsa ta veličina Cankarjevih del, ko smo pa učenci staroavstrijske šole, ki je v večini izmed nas ubila vsak razvoj globokejšega razumevanja že v začetku. Naše občinstvo je nezrelo za Cankarja in bo ostalo tako za vedno—tukaj v Ameriki—ker kralji na Betajnovi so daleč, hlapčevstvo pa nam je prešlo v meso in kri...

Igra je bila izvajana izborna—to moramo priznati brez pretiravanja. Nekatere vloge so bile res v dobrih rokah, pred vsem pa Kantorjeva (Albert Hrast). Teško bi bilo najti primernejši tip za oblastnega in krutega Kantorja, "ki gre preko trupel, preko gorkih človeških trupel." "Naš župnik" (Frank Ermenc, pogrbenik) se je tudi mnogo izboljšal. Nastopa zelo dovršeno v vseh ulogah, posebno kot duhovnik, toda iz zadnje je pustil nekaj, kar ga je poprej v takih ulogah večali manj kvarilo, to je ono pretirano svečanost. Nekoliko več jezuitskih lastnosti bi se moral privaditi, pa ni bil brezhiben—toda to je pač njegovemu značaju odveč...

Maks (Viktor Petek) je bil popolnoma na mestu in se je izvrstno poglabil v svojo vlogo, dasi je bil za propalega študenta nekoliko, rekel bi, preponosen ali prefin. Hano (Lenka Petek) si človek predstavlja skromno, ponižano ženo, eno izmed onih običajnih mučenic, katerih življenje je neprestano delo, brezkončno požrtvovanje in večna skrb, ki živi za svoje otroke in prenaša zakon kot mučenica. Izvrstno je igrala vlogo toda skoz vso igro pa se je slutilo ta nedostatek.

Ulogo Francke je imela Mary Brence. Ni še bila mnogokrat na odru, toda pokazala je lepe sposobnosti; posebno se ji mora priznati, da se uloge temeljito nauči. Bila je jako primerna Francka, mična in ljubka.

Nina (Jenny Rezel) je bila kot ustvarjena za malo mučenico. Dosedaj je nastopala v manjših ulogah z dobrimi uspehi, s to pa je pokazala, da se ji sme poveriti tudi težke.

Krnca je predstavljal Martin Rožič. Pri tem igralcu smo navajeni na dobre nastope in tudi sedaj je svojo nalogo izvršil dovršeno, ravno tako Frank Poličnik v ulogi Bernota. Imenitnega gospoda sodnika je izborno predstavljal Ciril Muškatevec.

Izvrstno moč si je "Naprej" pridobil z rojakinjo Hrovatin, ki je igrala Lužarico. Njen nastop je bil popolen v vseh oziarih.

Nehvaležno nalogo si je stavil "Naprej" z uprizoritvijo izvlečka iz opere Trubador. Občinstvu je bila vsebina popolnoma neznana in zato tembolj nezapodljiva. Petje zahteva veliko, dovršeno izvežbanost, s katero pa sta se odlikovala samo solista Tom Petek in Mary Samonig. Pela sta res izborna. Splošno priznanje je tudi žela sopranistka Mary Samonig z njenimi solospeli med koncertom in igro.

Tako je minila ta prireditev brez pričakovanega uspeha. Krivi tega pa niso samo prej omenjeni vzroki, temveč tudi malenkostni pedsodki malih ljudi... n.

Al Smith ima službo

Po novembrskih volitvah je imel Al Smith na ponudbo toliko služb, da je pobegnil pred njimi za nekaj mesecev na odpočitek v Florido. Ponujali so mu razne pozicije, npr. službo direktorja v bankah, zavarovalnicah itd., kjer bi njegovo ime služilo v reklamne namene. Plače so v ponudbah navajali od petindvajset do \$100,000 letno.

Nedavno pa je Al Smith dovolil, da so ga izvolili v direktorij Metropolitan Life Insurance kompanije, ki je v prošlem letu napravila okrog \$100,000,000 prebitka. Njegova plača za delo, ki ga najbrž ne bo nikoli vršil, bo znašala skorogotovo nad \$50,000 letno. Za Al Smitha brezposelnost torej nima nikakega pomena.

Sabath proti suhaškim nasilnostim.

NASILSTVA SUHAČEV V CHICAGO. KONGRESNIK SABATH PRIPOROČA IZPOLNOVATI POSTAVE, A NAPADA PRETIRANO NASILNOST.

Chicago, Ill.—Aktivnost chikaške policije in suhaških agentov, ki od dne do dne bolj pogosto napadajo privatne domove in sicer brez vsakega uradnega pooblastila, je vzbudila senzacionalno situacijo za odločen protest.

Tekom predzadnjega tedna so se v raznih delih Chicaga vršili shodi in zborovanja, kot protest proti nedostavni postopanju federalnih uradnikov, kakor tudi mestnih oblasti.

Največji in najbolj važen shod se je vršil na južno-zahodnem delu Chicaga, v "Lithuanian American Hall" v enajsem okraju, kjer je bilo zbranih več tisoč oseb.

Glavni govornik na shodu je bil kongresnik Adolph J. Sabath, ki zastopa 5. okraj države Illinois in je v kongresu eden najhujših boriteljev proti prohibiciji.

V svojem govoru je kongresnik Sabath priporočal lojalnost in izpolnjevanje postav, ob enem pa hudo napadal oblasti, ki se izneverijo zakonom in nepostavno postopajo proti občinstvu.

Proti zbrani množici v dvorani je Sabath povdarjal: "Naša ustava vam daje pravico, da na svojem domu za branite vstop vsakemu tujcu, ki bi hotel vaš dom preiskovati radi pijače, dokler vam on ne pokaže uradnega pooblastila za preiskavo. Sicer ne pripovčam, da bi se pri odporu rabilo orožje, ampak, da se nasilneže uljudno odslovi. Jaz sem proti prohibiciji in se bom proti temu tudi boril, dokler ne bo odpravljen 18. amandment."

Na shodu je Sabath tudi sporčil, da bo v kongresu predložil dve resoluciji za odpravo prohibicije, sprejeti na tem zborovanju.

Pesnik Oton Župančič o slovenski književnosti

Odkar je lani skupina slovenskih književnikov nastopila v prostorih beogradskega vseučilišča, se kulturni Beograd bolj kot kdaj poprej zanima za slovenske pisatelje. Posebno popularnost pa uživa kot pesnik in kot človek g. Oton Župančič. Ko je prišel koncem februarja v Beograd po službenih opravkih zaradi ljubljanskega gledališča, ga je poiskal sodruknik "Politike" in prošil za razgovor o najnovejši slovenski književnosti. Izjava g. Župančiča, ki jih je objavila "Politika" z dne 25. feb., so tem zanimivejše, ker se v Ljubljani naš pesnik-prvak težje odloči, da razodene širši javnosti svojo sodbo o aktualnih književnih in splošnokulturnih pojavih. Iz omenjenega intervjuja posnamemo nekatera najznačilnejša mesta.

—V Ljubljani se mnogo dela. Obstoja dva centra: "Zvona" in "Dom in svet". Prvi ima svobodomiseln program; drugi je pobarvan katoliško, ker se v njem čedalje bolj čuti močan religiozni element, ki prevladuje nad vsemi drugimi težnjami.

—Osnovna osebnost "Doma in zveva" je g. Pregelj. On je v glavnem pripovednik: močan talent, uprav izgrajen za povest. O njem ne bi mogli reči, da je romanopisec... Ima mnogo izvirnega izraza, slika zgodovinsko življenje prednikov in obdeluje zapletene probleme sedanjega socialnega življenja: zlasti borbo človeka s samim seboj. Pokazal se je tudi v drami.

Vodji "Zvona", njegova najmočnejša sodruknika in predstavnika sta Juš Kozak in Vladimir Levstik. Urednik je pesnik

Albrecht, ki želi, da bi dobil njegov časopis svetovni značaj, širok razgled, ki bo v skupnem ritmu s sedanjim književnim delom izven najožjih meja, osredotočenih okoli Ljubljane.

—Pesnikov imamo malo—poudarja odločno, toda z nekako boleščjo.

—Seliškar... Da, Seliškar. Rad ima socialne motive, zlasti opeva delavsko življenje. Njegovo najboljšo delo "Trbovlje" je znamenita pesniška zbirka v slovenščini.

—"Novoborci"—pristavi g. Župančič nenadoma, smeje. Tako imenujemo naše "najnaprednejše" in "najmlajše". Leti, žal, nimajo talenta. Menijo, da jih bo rešila meglenost abstraktnih idej. Vse, kar dajejo, je nezadostno, brez sile, brez pravega genija. Veselil bi se, če bi mogel zopet enkrat pozdraviti pravega pesnika.

—Kakor v Beogradu in po vsem svetu, imamo tudi v Ljubljani vse vrste "izmov"; kubišem, futurizem, surrealizem itd. Velik talent, ki bi se dvignil nad vse te jalove teorije in smeri, pa se noče pojaviti.

Nato je govoril g. Župančič o svoji ljubezni do Srbov in Beograda.

... Ideal bratstva je obstojal pri nas še pred vojno... Pri nas je opaziti veliko smisla za srbski jezik. Povsem umljivo. Furlanec zna italijanski, Provencalec francoski, dočim Francoz ne ume provencalski. Toda že od nekaj želimo, vas kar najbolje spoznati.

—Kaj mislite o naši poeziji? —Zelo jo čislam; je prefinjena, že podobna francoski...

Na vprašanje o ljubljanskem gledališču je g. Župančič odgovoril:

—Da, da, gledališča. Beograd hiti... Ljubljana je mir-

na. Ljubljana je vedno tiha kakor pri molitvi.

H koncu je g. Župančič poudaril potrebo, da se boljše spoznamo in da Srbi prihajajo česče v Ljubljano. Napovedal je, da se bo "Matica Sloven-

OTON ŽUPANČIČ.

ska" že letos pretvorila v Akademijo znanosti in umetnosti. H koncu je posebno poudaril, kako ljubijo Slovenci svoje vseučilišče.

—Ko se je govorilo o ukinitvi, se je dvignil ves narod, ne samo Ljubljana. Nadejam se, da o tem ne bo več besede. ("Jutro", Ljubljana.)

Nad \$8,000,000 v pomoč angleškemu premogarjem

Tekom prošle zime in to pomlad je bilo zbranih v fond za odpomoč brezposelnim angleškemu premogarjem \$8,400,000.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbje za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIŽJIH CENAH

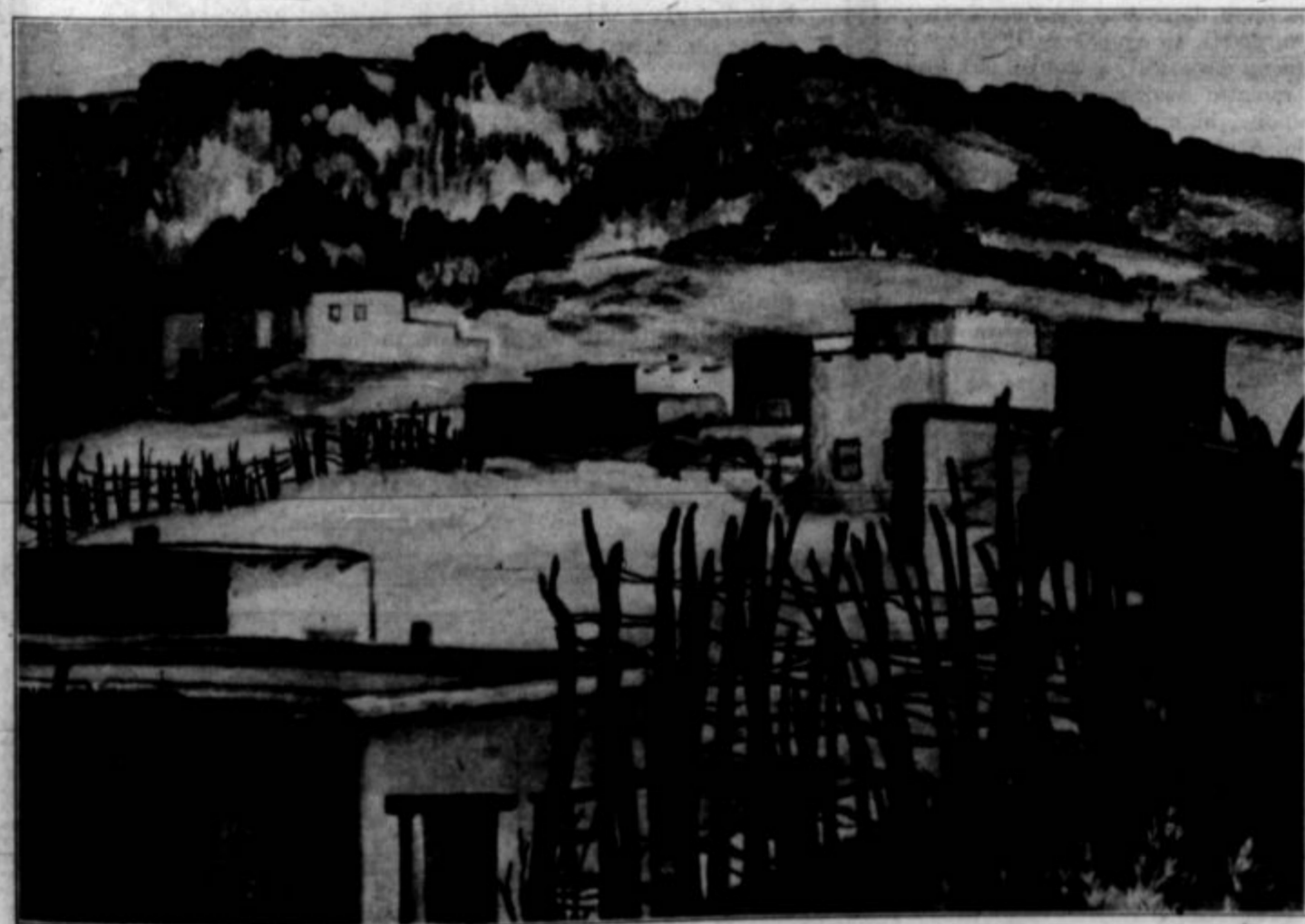

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS
Tiskamo v raznih jezikih, vedno v zadovoljstvo interesantov.

ATLANTIC PRINTING & PUBLISHING CO.
2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC

se tiska v naši tiskarni.

INDIAN PUEBLO

Do 30 slik, ki so delo mojstra Peruika, je na razstavi v milwauškem Art Institutu. Otvorjena je bila 1. maja in traja do konca tega meseca. Rojaki v Milwaukeju in okolici, ne zamudite te prilike! Divili se boste umetniško upodobljeni lepoti, ki voje z vsake njegove slike.

Knjigarna "PROLETARCA" 3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Poučne in znanstvene knjige. Romani, povesti, črtice in opisi.

Pesmi, poezije, igre.

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Table listing various books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

gancij, ki jo stalno najema od... Ni naš namen ikati privilegijev...

Glavni odbor, ki se je gotovo čudil, kako to, da prihajajo take zadeve predenj...

Glavni odbor je na vestranska poročila in pojasnila prišel do zaključka, da niste v tem oziru pravilno postopali...

Na podlagi tega je gl. odbor zaključil, da se dvorano najemu klubu ali stranki, katera je običajno že več let imela dvorano na ta dan...

Ali se je hišnik ravnal po tem odloku? Ne. Izjavil je, da pogodbe z društvom ne prekličeta, oziroma, je klubu ne da klubov odbor je smatral, da mora biti upravni odbor...

Chicago, Ill., 25. februarja 1929. Seji gl. upravnega odbeka S. N. P. J., Blas Novak, gl. tajnik, Chicago, Ill. Zadeva: Oddaja dvorane za 31. dec. 1929.

Advertisement for Narodna Tiskarna, featuring '81 različnih spisov povestne, zabavne in informativne vsebine' and 'Ameriškem družinskem koledarju l. 1929'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

Table listing books under categories like 'Pešmi, poezije, igre', 'Angleške knjige', and 'ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI'. Includes titles like 'Gogol N.: Taras Buljba' and 'Albrecht Ivan: Srce, novele'.

The Ninth Regular Convention of S. N. P. J.

The Slovene National Benefit Society (Slovenska Narodna Podpora Jednota) is the largest Slovene and second largest Yugoslav Fraternal Society in America. Over 40,000 adults and 20,000 juveniles comprise its membership, with assets totalling close to \$4,000,000. By general comparison these figures are not extraordinary. However it must be admitted that this organization is the greatest achievement in the life of Slovene immigrants.

The name itself indicates that the fundamental purpose of the Society is a mutual co-operation. Nine million (\$9,000,000) dollars, and more, has been paid from its treasury to its sick members, beneficiaries of the deceased, and various other worthy causes.

This year the S. N. P. J. completes twenty five years of this active service. Established as a progressive fraternal society it has remained as such to this day. It has always stood on the side of those who struggle constructively to better conditions of the workers. It is also considered an educational institution. With Prosveta, its daily publication, its monthly magazine Mladinski List, with issuance of number of books, and with various other activities it did good work in the field of education. Prosveta has established itself as the most influential Yugoslav publication on this continent.

Approximately two hundred delegates from its widespread branches over this country and Canada will assemble on May 13th in Chicago to discuss its problems, and lay plans for its future progress. On this 25th anniversary jubilee we send congratulations. We hope that in the years to come it will develop as one of the strongest American fraternal and educational organizations "of the workers and for the workers".

The Wet Leviathan

The Leviathan's private owner is going to defy the dry enforcement fleet and serve liquor on the high seas under the American flag.

Theoretically, the decks and staterooms of the Leviathan are American territory, but the coast guard's rum chasers can't sink the ship or follow it clear across the ocean.

Will the commander of the coast guard, who shoots up yachts and other small crafts, ask for an armored cruiser to chase, hold up and sink the Leviathan?

Will other owners of American passenger ships serve liquor outside the 12 mile limit and will the enforcement brigade do anything about it?

We'll wait and see. Maybe they will find out, as usual, that it makes all the difference who violates the eighteenth amendment and the rest of the constitution.

Why This Hurry?

Why is the Hoover administration suddenly in such an amazing hurry to get the Nicaragua canal surveyed while the work of getting a start on the St. Lawrence waterway to the sea seems stricken with a fatal palsy?

The Mississippi is playing havoc again, as we predicted it would, yet nothing has been done to meet a new flood by interstate conservation, flood control and relief preparations.

The government can't find money to take decent care of the war veterans, but it can find plenty of money to train another army for expeditions abroad.

As for social legislation, the old parties don't even have a speaking acquaintance with it. Taking care of the aged, sick and unemployed, saving the cities from private monopolies by public enterprise, taking proper measures to help the dirt farmers, that's paternalism.

The Poor Fish

Up in Staten Island, New York, a kid who stole a dollar was given a 15-year sentence. The poor fish! Didn't he know that this is a country where we do things in a big way? As the old McGuffey's Reader might advise: "Young man, don't steal; but if you do steal, don't steal less than a million bucks. If you swipe a nickel, you go to the can; but if you get away with a million, you'll get your picture in the papers, get motioned on the witness stand before a Senate committee, have an article about yourself entitled 'How I Won Success' in The American Magazine—and, finally, you will get to keep the million." The poor fish!

(The Illinois Miner).

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Before another issue of our paper appears, some two hundred delegates of the Slovene National Benefit Society will have assembled in Chicago for the ninth regular convention of that fraternal order. All kinds of rumors have been spread of what's going to happen. We have always replied "we shall see". We feel confident that these delegates will know how to deliberate conscientiously. That they will know good from bad, and right from wrong. For after all the membership will benefit from any progress recorded for the S. N. P. J. at this session.

There are people, of course, who always grasp the opportunities of these conventions, and use them in their own behalf—for personal gain. But in the main such tactics do not last. Those working for the interests of their organization will be the ultimate victors. The SNPJ. has been founded upon the basic principles of bettering life and lessening the strife of the workers. These have made it what it is today. Now that it has become a mighty power amid Jugoslavs in this country, no few would like to control it for personal gain, no doubt. No sidestepping is necessary. The delegates will surely not shirk their duty for the workers.

Peaceful May Day demonstrations were recorded throughout the U. S. Violence prevailed in Germany on May First. We see no need for any blood battles. There is no excuse for them. What makes it worse many deaths were reported because of violent demonstrations and our Communist brothers must now carry the blemishes of these battles. They have ordered barricades and ammunition. They must also carry the guilt and conscience of so many dead souls. It retards their progress.

Socialist Club No. 1 J. S. F. held its May celebration at the SNPJ. hall with a satisfactory attendance. However the SNPJ. hall should be too small for a true May celebration of Slovenes in Chicago. The program consisted of addresses by Geo. Maslach, Frank Zaitz and yours truly; two songs by "Sava", a duet by Mrs. Misko and Miss Mihelcic; a recital by John Rak and a one act tragedy—"What Price Coal." Angeline Tich, Helen Arke, Ann Ciganich, Jack Grosser and Jos. Golob took part, besides John Rak. The play left a favorable impression on the listeners.

We are going to put forth an extraordinary effort to make this year's Cook County Socialist Picnic what it should be by asking more of our Slovenes to take part. Sunday, June 9th, is set aside as Slovene Socialist Day, at Riverview Park Grove. We urge our friends to make it a truly effective picnic. Other Federations are doing likewise.

The National Executive Committee of the Socialist Party met at the Morrison Hotel Chicago last week-end.

Our Cook County organization prepared a fine banquet in their honor. Every seat was filled. Fully 400 attended. Eloquent orations were delivered by James Oneal, editor of The New Leader, Daniel Hoan, Socialist Mayor of Milwaukee and James Maurer, Socialist Councilman of Reading, Pa. Victor Berger, ex U. S. representative from Wisconsin and Abraham Cahn, editor of the strong Jewish daily Forward, gave enthusiastic talks. 'Twas a lively meeting. One that proved that Socialism is on the upgrade again if the workers will unite upon one road and one set of principles, tactics and policies to pursue.

Mayor Hoan told the audience about Capitalism bankruptcy in Europe. Logically enough he reasons that to be the cause for the strong Socialist movements in all Western European countries and predicted an increase of Socialist representatives following election of the next six months. Mayor Hoan recently returned from his visit of eight European countries, where he had occasion to meet the various labor leaders. Maurer spoke of Old Age pensions and Oneal outlined the program of the National Executive Committee.

Fully 27,000 people participated in the May First celebration in New York City, arranged by the Socialists and Union officials. Another 10,000 waited outdoors but could not gain entrance. Capable enthusiastic speakers kept the crowd attentive throughout the program. Mentioned beforehand as the greatest assemblage of workers this country has seen on any May First, it turned out to be all that. Workers eventually will learn to patronize events for their benefit.

He Got the Job.
Hardware Dealer (to applicant)—I am inclined to give you the position if you understand double-entry keeping.
Applicant—I do, indeed! At my last place I had to do a triple-double-entry—a set for the active partner, showing the real profits, a set for the sleeping partner, showing small profits, and a set for the income tax officials, showing no profits.—Hardware Age.

Esteemed Colleague.
Messenger (to newsboy)—Who's the swell guy ye was talkin' to, Jimmie?
Newsboy—Aw, him and me's worked together for years. He's the editor o' one o' my papers.—Life.

Not Simulated.
Parley—I'll never forget the night you proposed to me. You acted like a perfect fool.
Vco—That wasn't acting; it was the real thing.—The Pathfinder.

Some senators must be persuaded by the president, and some buy their own breakfasts.

"A surprising number of our people, otherwise of responsibility in the community, have drifted into the extraordinary notion that laws are made for those who may choose to obey them."

President Hoover before the annual meeting of The Associated Press.

Busy Machines and Idle Men

By Beulah Amidon in The Survey Graphic.

YARD MEN.

1. The switching yard of the X. Y. Z. Railroad at N. employed 305 men. Two-thirds of the force was unskilled or semi-skilled labor, while about 100 of these employees were highly skilled railroad men who had been with the X. Y. Z. for from two to nineteen years. Partly as an experiment in increasing speed and efficiency, partly to meet a local problem of smoke and noise nuisance within a growing municipality, the X. Y. Z. electrified its switching yard. As a result, 150 men were able to do the work formerly requiring 305. Also, it was found that less skill and experience on the part of the switching-yard force was called for under the new conditions. Accordingly, 154 men were laid off on a week's notice. The larger proportion of these were from among the higher-paid group, most of whom had spent their working life acquiring the skill to hold the jobs from which they were dismissed.

GLASS WORKERS.

2. The Owens machine, which mechanized the ancient glass-blowing industry, is a "semi-automatic" machine. More recently, it has been supplemented by a feed-and-flow machine, which makes several divisions of the glass industry practically automatic. It has been estimated that this machine does in one hour what it would take 41 workers to do by hand, and with it, 3 operatives can accomplish what 10 could do with the semi-automatic equipment. During the past winter, the D. Glass Works, which turns out bottles in various stock sizes, installed the most up-to-date automatic machines. This more than trebled its output. The L. works shut down, throwing 213 men and women out of work in the middle of the slack season for the industries in that community.

STEEL WORKERS.

3. The use of machinery and power has advanced rapidly throughout the steel industry in the past few years. For example two men now do the work done by 14 in charging furnaces; 7 men can cast as much pig-iron as 60 could cast a decade ago; in open-hearth operation, one man does the work of 40; two men now replace 128 in unloading pig-iron. By the use of such economies of time and manpower, the T. G. Steel Mills have decreased their personnel by more than 1,300 in the past three years. Simultaneously, the gross tonnage of steel produced by these mills increased from 1,730,724 in 1927 to 1,901,707 in 1928.

MACHINE HANDS

4. The L. Shock Absorber company received the record order of its history some months ago. It was employing at that time 800 workers. It planned to take on a force of 2,000 more and so advertised. Workers came flocking from three states. A thousand men were taken on, in groups of a hundred or less. Nine belts or lines were operated, and 400 units were considered a fair day's work for each line. But management began to work out more effective ways of using both machine—and man-power and more effective methods of handling materials and equipment. Instead of taking on the second thousand workers mechanical improvements were made, and various "speeding up" devices put into effect, including a "bonus" of a box of cigars to the line that exceeded 400 units. As a result, the day's output has been increased from 400 to 2,200 units with from 2 to 5 hours' overtime per day required to get out a day's work and receive a day's pay.

RUBBER WORKERS.

5. Eight years ago the Blank Rubber Company commenced a series of time studies and process studies, one of the results of which has been the installation of new and improved labor-saving appliances. During these years, it has increased its output from 32,000 units per day to 57,000 units per day, or about 78 per cent. At the same time, production decreased from 24,000 men to 16,500, or about 30 per cent. Much of this increased efficiency was the result of time studies and the rearrangement of various steps along the production line, but the larger part was due to the displacement of men by machines.

MUSICIANS.

6. The Rialto Theater in a large eastern city had an orchestra of 40 trained musicians. The Rialto installed a "talking movie," and overnight these 40 musicians were out of a job. In the same city, another theater notified its 22 orchestra members that within a week their services would no longer be required, because of the installation of a "talkie".

SUGAR WORKERS.

7. One of the large sugar refineries on the eastern seaboard erected a new plant about four years ago de-

signed to produce 2,000,000 pounds of refined sugar a day and employ 500 men. By improved manufacturing methods, supplemented by a change in the method of wage payment, a force of 400 men is now producing 3,500,000 pounds daily.

MACHINISTS.

8. When young John Doe succeeded his father as head of the Doe Machine Shops, he decided to "get away from moss-back methods" and installed the most modern equipment obtainable. As part of this revolution, one man with a "gang" of even semi-automatic machines now replaces 25 skilled machinists. Thirty workers with 10 machines are doing the work of 220 workers with 20 old-type machines. Some of these men had spent all their working lives in the Doe shops. None of them was given more than a week's notice before being laid off.

REPAIR-MEN.

9. In railway repair shops, four men with oxyacetylene torches can do in from 3 to 7 hours what it formerly took eight men 3 weeks to perform in repairs to locomotives.

SHEET-METAL WORKERS.

10. The Blank Sheet and Tube Company has increased its output and cut its labor bills by installing a tramrail crane, with help of which three workers now do the work of 28. A week before the crane was in place, 25 men were notified that their services were no longer needed. The same concern has equipped four men with tractors to replace 48 men as crane loaders.

TOOL MAKERS.

11. The Jones Tool Company makes drop-forged hand tools, including hammers, wrenches, chisels, punches, screw-drivers, and so on. It used to take from 3 to 4 days from the time the blank reached the forging hammers till the tool reached the stockroom. Then a new cycle was established, with equipment to keep the work moving almost constantly from unloading stock from cars to laying down finished tools on the platform. In 1922 the company had 16 drop hammers and employed 480 men. Last year it had 22 drop hammers and a working force of 280. Output had increased between 30 and 40 per cent.

TEXTILE-WORKERS.

12. In 1927 the R. F. Textile Mills employing 5,100 workers produced 137,000 yards of woolsens of a certain width, texture and quality. During the slack season, new and improved machinery was installed and an efficiency system, suggested by an engineering expert, was introduced. In 1928, a labor force of 3,000 produced the same yardage, of the same width, texture and quality. The 2,100 displaced workers were added to an already acute unemployment situation in a disorganized textile market.

The Italian "Elections"

Information now seeping out of Italy regarding the recent "elections" shows what a political comedy the whole affair was. A voter could vote only for or against the whole list of candidates. The Fascist ticket differed from the anti-Fascist ticket so conspicuously that a voter invited violence if he used the latter. The polling places swarmed with Mussolini's armed bandits and voters were hunted out and driven to the polls like cattle.

It is surprising, therefore, that the "election" was about 100 per cent. Fascist? A Rome correspondent of the Brooklyn Eagle wrote: "No excuse was accepted for staying away from the election. Many a man was taken from a sick bed to the ballot box. There is no doubt whatever that a very large percentage of the vote was furnished by the rural districts, in which the influence of the Church is strongest. The Catholic clergy, high and low, took a very active part in the election and in many cases the parish priest headed the procession to the polls."

Capitalism has produced some queer offshoots, but this product of a world "made safe for democracy" is in a class by itself.

(New Leader.)

How Often?

After Longfellow.
They stood on the bridge at midnight,
In a park not far from the town;
They stood on the bridge at midnight,
Because they didn't sit down.
The moon rose o'er the city,
Behind the dark church spire;
The moon rose o'er the city,
And kept on rising higher.
How often, oh! how often
They whispered word so soft;
How often, oh! how often,
How often, oh! how oft.
—Ben King (1857-1894)

The Doom of Small Business

By James Oneal.

One phase of the industrial revolution sweeping the United States is affecting the professional and middle classes. H. C. Mathews of the St. Paul Business Federation tells the story in The Union Advocate of that city. It applies to the Twin Cities of St. Paul and Minneapolis.

The middle and professional classes are being driven to the wall by the chain stores. There are 140,000 chain stores in this country which include restaurants, groceries, drugs, shoes, tobacco, clothing, dry goods, candy and other retail businesses. The Twin Cities are hit hard and Mr. Mathews tries to counteract this concentration by propaganda. He enumerates the economic advantages which the big combines have in the following passages:

"By extensive advertising, made possible by large aggregations of capital, through obtaining the most desirable store locations, clever merchandising, the use of a number of nationally-advertised commodities upon which they quote a price below the established rate, they seek to make the individually-owned store appear to be a profiteer.

"Recently, two of our large department stores, one in St. Paul and the other in Minneapolis, were taken over by a large chain. . . . Since acquiring these two stores, a number of the older buyers have been dispensed with and wages have been materially reduced throughout the store. Now, the effect of this is that it gives these stores an unfair advantage over the other retail merchants who are direct competitors. It permits them to undersell, because their cost of operation is less than the other stores, unless the other stores reduce wages in like proportion."

The conquests made by the chain giants in the Twin Cities are imposing. Years ago this region was the fourth shoe market of the nation but there is only one firm now left. The number of wholesale dry goods, grocery, millinery and drug firms has declined. The local firms have been succeeded by the masterful chains. There is prosperity, the author laments, but it is enjoyed by the great corporation Caesars. "At the present time," he writes, "General Motors, Standard Oil, United States Steel, and other great business structures, are prosperous. But the small business man—and the professional man—is not prosperous." Even the local bankers are affected. "Chain stores owned by outside capital do not help support our banks and other financial institutions," says Mr. Mathews. "In nearly every instance chain store organizations check out all their funds at the end of the week and remit to headquarters. Some of them check out daily, some twice a week, and so on."

So while the machines and new processes in industry are throwing masses of workers into the street the small business man and the professional men are being displaced by the concentration of capital in distribution. A friend of mine who recently returned from a trip in the west found similar complaints in all cities he visited. The socialist forecast of economic development is being verified in this period of revolutionary industrial change.

The middle classes are now facing the reality of displacement in the business scheme of things. They simply cannot survive the heavy artillery of great capital. They must go into the service of the big oligarchs as clerks. They descend into the ranks of wage workers and by this process the population is being divided into powerful capitalists at the top and increasing millions of workers dependent upon these masters for a living.

These remarkable economic changes make the Socialist program more necessary and many who before would not give it a thought will now be compelled to think of it to avoid the status of servitude. Mastery of our economic life by a few or nationalization of industry for the benefit of all is the stark issue that is emerging. Avoid it if you will but it will pursue you no matter what you do.

The Dennett Case

One hundred educators, sociologists, Y. M. C. A. workers, etc. make an appeal to President Hoover in behalf of Mary Ware Dennett, convicted on a charge of sending obscene matter through the mails because she mailed a pamphlet she had written for the purpose of giving boys and girls clean information on the subject of sex.

It is hoped the president will stop the proceedings by granting a full pardon to the defendant. Otherwise she will be under the suspense of waiting for the decision of a higher court, not knowing whether she will have to go to prison or not. Also she and her friends will be put to much trouble and expense in making the appeal to the higher court. A pardon would obviate all that. But it would do much more: it would rebuke law enforcement officials who spend their time on such matters when there are real crimes to be prosecuted.

The verdict in Mrs. Dennett's case seems particularly ridiculous and outrageous in view of verdicts of other juries in cases where there was no claim that the defendants were high-minded persons intent upon doing good.

It is also ridiculous and outrageous in view of the fact that publications containing sex stories and pictures are to be seen on almost any news stand. Do they not go through the mails? And are they not printed for the purpose of catering to the sex instinct, rather than for the purpose of helping boys and girls? If they are allowed full freedom to circulate, then why must a middle-aged mother be picked upon for trying to give young people the information they need to have, and which all thinking people admit they need to have?

And of course it is not merely the magazines alone, but one can scarcely look at any newspaper without seeing printed matter or pictures, in or out of advertisements, which arouse the sex feelings. They all circulate through the mails without let or hindrance.

Not that we would have these publications prosecuted—but it is absurd to pass them by and prosecute a woman who has circulated a pamphlet which was intended to be educational rather than sensational.

(Milwaukee Leader)

The workingman who talks about "our expanding commerce" requires some brain expansion before he learns where his interests lie.